№ 83 Київ. Четверг, 14 Апріля (24 квітня) 1911 р. Ціна окремого № 3 коп. № 83

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМИЧНА і ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК ШОСТИЙ

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
БІЛЯ ЗОЛОТИХ ВОРІТ
Телефон редакції 1456.
ТЕЛЕФОН ДРУКАРНІ 1069.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1911

на 1 рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шости місяців.

Ціна „Раді" за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери на австрійську валюту). на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через почтамти, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається з 1-го числа кожн. місяця.

За зміну адреси 30 коп.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Авторі рукописів повинні подавати свое призвіща адресу. Редакція може скорочувати і зміняти статі більші статі, до друку негодящі, переховуються редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З приводу надісланих до газети віршів редакція не листується.

Просять авторів додержуватись правопису „Ради".

Умови друкування оповістоки:

За рядок петіту попереду тексту, або за його межа, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповісти у в 3 рядки 10 коп. за раз, при умові друкування не менше 3-х раз.

У четверг, 14-го квітня, в сьомі роковини смерти українського письменника

Михайла Петровича Старицького

одправлено буде панахиду у Маріїно-Благовіщенській церкві в 1 годину дня.

ТІЛЬКИ 13 ВИСТАВ.

Театр б. Т-ва Грамотности.

Труппа українських артистів під орудою Миколи САДОВСЬКОГО.

Сьогодня, 14 квітня, у 6 раз нова пієса: Брехня драма Деде. Роль Наталії Павловни гратиме Л. Ліницька п. Вечерниці, муз. картина на 1 дію. Завтра 15-го МІРЕЛЕ-ЕФРОС на 4 д. і 6 одм. У суботу 16-го „ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ", ком. на 4 д. У неділю 17-го апріля ранком по цінам від 10 до 60 к. ВІЙ, увечері у 53 раз ГАНДЗЯ. У понеділок 18-го по цін. від 10 к. до 1 р. 20 к. ДВІ СЕМЬЇ. Квитки продаються з 11 г. ранку до 2-х дня і від 5 до 10 г. увеч.

Початок у 8 г. веч. Відповідальний режисер М. САДОВСЬКИЙ.

ПЕРЕДВИЖНОЙ ТЕАТР

Театр „СОЛОВЦОВ".

Сьогодні, 14 апріля, СОФОКЛ—трагедія „Антігона", перекл. Д. Мережковського.

Початок рівно о 8 1/2 год. увечері.

ПРИ ПІДНЯТТІ ЗАВІСИ ВХІД В ЗАЛЮ ТЕАТРА БЕЗУМОВНО НЕ ДОПУСКАЄТЬСЯ.

Дальші вистави: в п'ятницю, 15 апріля: г. Гауптман—драма „Одинокіе". Каса одчинена що-дня з 11 до 3 і з 6 до скінчення вистави.

Всім нашим передплатникам може бути висланий за доплату **6 карб.**

Словник Української мови.

Зібраний редакцією журн. „Кіевская Старина" і виданий під редакцією і з доповненнями Б. ГРІНЧЕНКА. В 4-х великих томах. В книгарнях продається він по 8 карб. без пересилки. Словник цей одержав премію ім. Костомарова від Російської Академії Наук. 00-286-6

Фотографи Гудшон та Губчевський,

Київ, Прорізна № 23, телефон 2360.

Що неділі і в свята фотографія одчинена від 11 до 3 г. удень, в будні дні від 10 до 6 год. Замовлення видаються тільки в будні дні до 4 годин. 100-194-12

Вийшов з друку перший зшиток

„МАЛЮНКИ Т. ШЕВЧЕНКА".

РЕПРОДУКЦІЯ з 30 ВЛАСНОРУЧНИХ МАЛЮНКІВ ШЕВЧЕНКА—акварелі, олійні офорти і ритина (гравюри) з додатком портрета Шевченка з офорту проф. М...те.

1911 рік, ц. 4 карб. Продається в книгарні бувш. „Київ. Стар.", Безаківська, 8 і других, а також у видавця—Товариства ім. Шевченка у Петербурзі (В. О., 10 линія, д. 15¹, кв. 16).

Конкурс

оповіщає редакція „Ради" на написання

ГУМОРИСТИЧНОГО ОПОВІДАННЯ.

УМОВИ ТАКІ:

1) Оповідання повинно бути оригінальне, нігде не друковане, розміром од 400 до 1000 рядків колонки газети „Рада".

2) Рукопис на конкурс повинен бути присланий в редакцію „Ради" до 1-го іюня 1911 року і писаний не рукою автора.

3) Разом з рукописом має бути присланий запечатаний конверт з призвіщем і адресою автора, а на конверті повинен бути написаний заголовок оповідання. Коли авторі не схотять виявляти своїх призвіщ, то повинні в конверті разом з призвіщем своїм подати й псевдонім, яким має бути підписане їхне оповідання.

4) За кращі оповідання буде видано три премії, перша—75 карб., друга—50 карб., третя 25 карб.; коли будуть двое однаково гарних оповіданнів, то жюрі може з'єднати першу і другу премії і видати дві по 62 карб. 50 коп.

5) Жюрі має право скорочувати оповідання і робити редакційні поправки.

6) Рукописи, що не одержали премії, але годящі до друку, будуть друкуватися в „Раді" на звичайних умовах, без зазначення, що вони були прислані на конкурс.

7) Нездатні до друку рукописи будуть повернені авторам на їх прохання за їх кошт. Конверти їх не будуть розпечатані і призвіщ їх ніхто не знатиме.

8) Результати конкурсу і призвіща чи псевдоніми тих авторів, що одержали премії, будуть оповіщені в перших числах іюля 1911 року. Тоді-ж будуть видані і премії авторам.

9) Жюрі складатиметься з д.д. С. Єфремова, Л. Жебуньова і Є. Чикаленка.

ГРАМОФОНИ

патефони і найбільший вибір пластинок до них по самим помірним цінам можна придбати тільки в головному складі музичних струментів і нот

Г. І. Гиндржишек,

Київ, Хрещатик, 41, бель-етаж. 1560-45

БАНКОВИЙ ДІМ

Д. Мержвижський і К°

Хрещатик 27, телеф. 1864.

Всілякі операції банкові на самих корисних умовах. Добування й реалізація позичок в земельних банках.

15-225-10

Відділ хліборобсько-комісово-торговий.

Знаряддя й машини хліборобські. Штучний гній. Паси і прилади техн.-хлібор.

Купівля й продаж насіння

Виключний представник для Півд.-Західн. Краю плугів зарекомендованної фабрики.

„ЯН ЗАВАДСЬКИЙ і К°"

Вийшли з друку і продаються в Книгарні і музичному магазині

Л. Ідзіковського

Київ, Хрещатик, 29

Я. Степового

Пісні настрою

(музика до віршів О. Олеся. Для співу з супроводом фортепіана):

1. Лився спів. . . . . ц. 40 к.
2. О, ще не всі умерли жалі . . ц. 50 к.
3. Долини сплять . . . . . ц. 40 к.
4. В квітках була душа моя . . ц. 40 к.
5. Скоро сонце засміється . . ц. 40 к
6. Не цвітуть квітки зімою. Дует . ц. 60 к.
7. О, слово рідне! (Баритон). . . ц. 50 к.
8. Не беріть із зеленого лугу верби . ц. 40 к.

Видання Л. Ідзіковського.

3-346-1 (Власність видавця).

Каталоги нот дурно.

Д-р Черняк В. Житомір., 16. Прийом 9—12 та 5—8 жінки 1—2. Пращі (сіф.), вен., мочепол. (спец. гоїння звужень), пол. розст. Усі спец. методи гоїння. Є ліжка в окр. помешк. 322-327

Українська книжка і земські кореспонденти.

В № 68 „Ради" подавалась звістка про „українські книжки і земських кореспондентів". З 2155 примірників усіх попрошених земськими кореспондентами книжок, українських попрохано тілько 567 примірників, цеб то трошки більше, як четверту часть. Звичайно, що така звістка нам, українцям, боляче вражає душу, нам такі факти здаються вже показчиком того, що російська книжка побиває українську, що селянство заше настільки звикло до російської книжки, що навіть коли даремне пропонувати книжки, то і тут велику перевагу бере книжка російська. Зустрічаючи таку звістку, ми звичайно, тішим себе тим, що серед тих кореспондентів більшість усяких батюшок та учителів, що українських книжок, порівнюючи з російськими, нікчемний вибір і що і ці цифри дуже утішні для нас, але трівога все таки закрадається в душу, з'являється мимо волі страх за нашу віру, за будучність нашого народу. Ще недавно і мені приходилось переживать такі хвилини, і страх за будучність нашого народу погнав мене сюди на село, працювать тут для народу нашого, переконуватись, чи буде наш рух і народ жити, чи може вже є певні ознаки, що ми тілько невелика провінціальна громадська течія без грунту і сили і що осталась нам, як тут кажуть, „три чисниці до смерти". І дитячими, смішними здаються мені тепер мої недавні страхи, моя недавня повна муки трівога за народ наш, за свою маленьку віру. Ще недавно вичитуючи такі факти, подані „Радою", вишукуеш бувало для власної утіхи всякі „контр-факти", пригадуеш факти, зібрані Грінченком, пригадуеш статистику „Хлібороба", пригадуеш зріст нашої популярної літератури, пригадуеш закупку цілим рядом земств українських книжок, нарешті тішиш себе своїми власними спостереженнями з канікулярного життя на селі, а все таки трівожить щось душу, закрадається якийсь неспокій, особливо коли пригадаеш величезний обшир землі нашої, коли пригадаеш що в кожному селі священик, учитель, писарь, стоять на сторожі великоруської культури і насаджують „общерусскую" мову. Але з недавнього часу особливо часто закрадається трівога в душу українського інтелігента: багата на сили і на кошти прогресівна російська інтелігенція, на яку ще недавно покладались рожеві надії, мовчаснo і уперто не визнае найелементарніших потреб народу нашого і гне свою лінію, яка може в більшій степені сприяе обрусінню, ніж офіціальні і реакційні заходи; наше село роспочинае зовсім нове життя і агрономи з силою безплатної популярної літератури на російській мові, з лекцією і бесідою на тій же мові, всякі інструктори, земські лектори, селянська самодіяльність під керуванням тих же „общеросів" інструкторів у всяких кооперативах, які мало не в кожному селі народжуються, все це особливо пригнічуе якось душу і коли пригадаеш до того наші невеликі сили, то напружуються нерви, як туго натягнуті струни, і хочеться згоріти в праці, перемогти всі ті супротивні сили, що не дають нам вільного і нормального життя і розвитку.

Але все це дитячі, наївні страхи одірваного од життя інтелігента. Як дим од лиця огня, зникають вони тут, на селі, коло безпосереднього життя нашого селянства; спокій і глибока певність і віра запановують в душі, коли всією істотою відчуваеш безкраїсть і безмірність моря-життя нашого народу. І зовсім инакшого значіння набірае тут той факт, що земства закуповують українські книжки, що найбільше ворожі до українства південно західні земства у свої бібліотечки агрономичні купують всі, які тілько є популярні українські видання. Тут тілько ясно видно те, що примушуе і земство „українофільствовати", а саме, що там, де читається лекція на „малорусскомъ діалектѣ", там слухачів повна аудіторія (не менше 200 душ), там і агрономична пропаганда чогось живіще і лекше приймається, а там, де „русская литературная рѣчь слышится", там ледве до 30 слухачів набірається. (Дивись і розумій крізь рядки „Отчетъ кіевскихъ агрономовъ за 1909 г.)". Коли б не небезпешно подавати такі факти до загальної відомости безпосереднім коло народу робітникам, то їх би можна було нанизати стілько, що не з'являлось би ні в кого трівоги за нашу будучність, але про них мовчать, щоб не дражнити нюху тих, хто стоїть насторожі всяких сепаратизмів. І коли народ наш все таки просить більше російської книжки і коли цей факт все таки стоїть у кожного перед очима, то для того, щоб показать його справжне значіння, я подам відомости з своеї власної практики. Земство наше нам, агрономам, дае популярну літературу для безплатної роздач і у кожного з нас е невелика бібліотека, з якої видаються селянам для читання книжки. Яка тільки е популярна агрономична чи по природознавству українська книжка—земство нам присилае. У моему повіті мало не кожний селянин чув про „малороссійскі" книжки, і коли я радив їх читать, то мені завше казали, що тяжко „ламать" язик. Але не пройшло і трьох місяців після мого приїзду, і я не маю одбою на українські книжки. Коли недавно ще я намовляв брати у мене книжки і російські і українські, то брали дуже з неохотою, але тепер за 40 верст приїжають до мене селяне взяти „Розмови" (вони думають, що всі українські книжки звуться „Розмови"). Тепер у мене українські книжки беруться по черговій записі, котра часом доходить до 15 душ і хоч російських книжок у мене в п'ятеро більше, але беруть їх в 2 1/2 рази менше. І добитися цього мені не стоїло ніякої праці, і жадної агітації за українську книжку я не вів. Просто я кільконадцять раз при своїх бесідах з селянами читав українські книжки, і вони слухаючи спершу з насмішкою, як то „по мужицькому пишуть", після з величезним захопленням слухали, а тепер у мене в бібліотеці ні одного дня не полежить українська книжка, бо що-дня просять „Розмов". Тут на селі я бачу корінь таких фактів, які подала „Рада". Коли наш селянин просить книжку російську, то він ще не знае, що то таке книжка українська, він не знае, яка у їй сила, він тільки чув про неї, але не коштував її, не розсмакував її. А раз тільки він вкусить цього „древа познанія", то розсмакуе живо і тоді робиться найщирішим прихильником української книжки.

Агроном В. Кульчинковський.

Згадаймо обіцянку.

Наближаються роковини смерти одного з великих українських патріотів і невсипущих працьовників на нашій ниві народній—роковини смерти Бориса Дмитровича Грінченка. Скоро рік мине, як його нестало серед нас і як ми, відчувши тоді глибокий жаль та болючу втрату, постановили так чи инак ушанувати його світлу пам'ять яким-небудь користним ділом, користним за для тої ідеї, якій служив увесь вік наш дорогий небіжчик.

Що ж досі зробили ми в цім напрямку? Чим взагалі спромоглися ми за цей рік позначити той сумний факт, що серед нас не стало такого діяча, як Борис Дмитрович?

Дуже мало зроблено; можна навіть сказати, що українське громадянство майже нічого не зробило за цей час і ми перейдемо у другий рік, не сповнивши своїх обіцянок. Правда, окремі люде, що близько стояли до небіжчика за його життя, як от видавництво „Вік", встигли за цей час де-що зробити: вони випустили ще в 1911 році гарненьку книжку *„Над могилою Бориса Грінченка"* і честь за це видавцям, але ж це, кажу, окремі люде зробили. А чим власне виявили пошану до орача народньої ниви *широкі кола громадянства* нашого?

На превеликий жаль, доводиться констатувати факт, що поки що нічим не виявили. Австрійська Україна мае вже школу його імени, ми ж нічого досі не маемо; ми не спромоглися навіть на те, щоб скласти добру суму грошей на його вшанування: за цілий рік спромоглись ми зібрати всього, по останнім відомостям, тільки 1.908 карб. 33 к., а коли з цієї суми одкинути ще 175 карб. тих, які не дістались ще до каси, а тільки обіцяні, то готівкою матимемо *тільки 1.733 карб. 33 к.* Виходить, що за цілий рік ми не спромоглися навіть двох тисяч скласти!..

А хіба двох тисяч вистачить на достойне вшанування пам'яти такого народнього діяча, як Б. Грінченко? Безперечно не вистачить. Це суща мизерія, як з погляду на те, кого ми маемо шанувати, так і з погляду на чисельність української нації. Адже ми становимо по своїй кількости другий народ у слав'янщині!..

Скажуть звичайно: що та чисельність важить, коли українська нація складається з аморфної, несвідомої себе темної маси селянства, до того ж ще убогої маси та пригніченої щоденними злиднями.

Це суща правда. Ми, українці, не маемо тих шарів громадянства, тих заможних класів, які мають, скажемо, поляки або великороси. У нас немае ще тієї буржуазної верстви, яку мають згадані національности, ці шари громадянства у нас тільки народжуються. Але ж це накладае на нашу свідому, ідейно настроену інтелігенцію тим більший обов'язок власними

силами кувати свою національну долю. Та нас не так то вже й мало, щоб ми не спроможні були зробити таке, порівнюючи мале, як на кошти, і таке велике, як на моральне значіння, діло, як достойне вшанування свого визначного діяча Б. Грінченка. Ми не маємо таких меценатів-патріотів, що жертвували б по сто тисяч на наші національні справи. Та чи-ж сумувати нам об цім? Гадаю, що немає жадної рації сумувати.

Так... Наближаються сумні роковини; виразніш встає перед нами дорога постать небіжчика. Спогадується при цьому й наша обіцянка пошанувати його пам'ять так, як це личить культурній нації. Отже згадаймо під цей час всі цю нашу обіцянку і хай цей спогад надасть нам енергії до виконання її, до складання коштів на вшанування небіжчика, бо в коштах, в отому „презрєнному металі" лежить поки-що найбільша вага цієї нашої національної справи.

Гр. Сьогобочній.

Б'єрст'єрне Б'єрнсон.

(З нагоди перших роковин смерти).

Сьогодні минає рік, як помер великий приятель України. Некоронований король свого народу, великий дух якого боровся за правду далеко по за межами своєї батьківщини, боровся навіть там, де панує лише груба сила—покинув нас для вічного спокою. „Серце Норвеґії", яке так щиро відчувало кривди пригнічених, перестало битись і для українського народу, до якого воно було таке прихильне. За Б'єрнсоном Україна повинна сумувати, як за своїм найкращим сином...

Недовге було знайомство Б'єрнсона з українським народом. Всього скілька років тому „Ukrainische Rundschau" росповів уперше норвезькому співцеві про нашу долю і здобув для українців сімпатії Великого письменника. Не можемо забути його знаменитих слів, сказаних ним у першому році нашого знайомства: „Ваші зусилля наповняють мене радістю та здивуванням. З усіх дотеперешніх стремлінь ваше стремління здається мені найбільш величним. Підняти тридцять милійонів українців на ступінь самосвідомого, освіченого народу.... таке велике діло мусить підбадьорити кожного. З того часу, як я довідався про це (про українців я нічого не знав до появлення „Ruthenitsche Revue" *) моє життя збагатилось, мої надії на людскість зміцнились. Я уважно слідкую за кожним словом „Ruth. Revue"—все це таке нове, свіже, справедливе і сміле, що захоплює душу. Вітаю вас і ваше велике діло".

Ми, українці, які так не звикли до сімпатії чужоземців, з тим більшою вдячністю повинні вітати ці слова великого европейця. Ще більше через те, що саме в той час, коли Б'єрнсон писав вищенаведений лист, наш народ був майже цілком відірваний від Европи, не маючи навіть змоги росповісти ширшому колу громадянства про своє життя та страждання. Наскільки ми були позбавлені всяких звязків з Европою—можна уявити собі з такого неймовірного, але на жаль правдивого факту: скілька літ тому до одної з віденських редакцій реґулярно, що-року заходила українська депутація з проханням надрукувати що-небудь про життя галицьких українців, але без всякого успіху...

Европейські газети та лексікони більше писали про найдрібніше плем'я африканських чи австралійських дикувів, ніж про великий сусідній народ.

— Хиба в вас нема ніяких звязків? запитав Б'єрнсон, здивований таким непорядним відношенням. І він дав своє ім'я, свій авторітет,—аби хоч трохи поліпшити справу. Правда, саме в той час культурний світ—почасти дякуючи „Ukr. Rundsch."—почав поволі знайомитись з нашою справою; бо це було вже після відомої анкети з приводу указу 1876 р., на яку обізвались кращі верстви европейського громадянства,—між иншими й Б'єрнсон.

Для великого норвежця не істнували ті загороди, що їх збудували супротивники українців, аби відібрати в них усяку можливість порозуміння з культурним світом. Без усякого діпломатичного лицемірества Б'єрсон по щирості висловив свій погляд на утиски над українським народом—в своєму листі до всесильного в ті часи мін. Плеве,—і міністр мусів дати відповідь...

Б'єрнсон виступив також проти того народу, що хоч і сам пригнічений, а проте радий ще більш притиснути свого слабшого сусіда, співаючи рівночасно про своє вільнолюбство... Б'єрнсон кинув визов полякам, бо мав силу виступити яко трібун покривджених і зірвати маску з обличчя фальшивих побірників свободи. Поляки давно намагались закликати Б'єрнсона до себе в гості, в Галичину, як колись Брандеса. Але їм не пощастило на цей раз і ось між ними та автором статті „Поляки як гнобителі" росночався бій. З одного боку—чиста душа, людина в кращому розумінні цього слова, з другого—чванливі герої на словах. Але проти істини не вистачило навіть цілого арсеналу брехні. Тоді на підмогу товаришам з'явився Генрих Сенкевич, цей щирий прислужник того злого ґенія, того „Сатани" польської нації, якого так влучно, так яскраво змалював Б'єрнсон *). І ось цей Сенкевич, цей ідол поляків був яко *клеветник* засуджений народнім судом! Істина стала на бік Б'єрнсона і українців і ця подія не пройшла непоміченою культурним світом, як то бувало раніш, всупереч зусиллям українського народу.

Тепле спочуття і отвертий виступ прихилив до славетного діяча і письменника серця українців і збудив у них те почуття вдячности та пошани, яким він користувався ще за життя і з яким наш народ буде завше згадувати пам'ять великого Б'єрнсона.

В Кушнір.

(З „Ukr. Rundsch.").

*) Колишня назва часопису «Ukrainische Rundschau».

Процес 101.

(Од власного львівського кореспондента).

На *восьмому* тижні (21—26 марта) переслухано 10 свідків, на дев'ятому (28 марта—1 апріля)—14. З приводу великодних свят розправу 1 апріля перервано, і вона почнеться знов аж 14 апріля.

Ось імена переслуханих свідків: українські студенти або бувші студенти: Юрків, Крижановський, Демчук, Гаєцький, Кульчицький; польські студенти або бувші студенти: Бояковський, Валевський, Пшебильський, Домашевич, Творковський, Гавзер, д-р Грохмаліцький, Голіяс, Верещинський, Марцінський; професор юридичного факультету в львівському університеті Балашіц; університетські возні і слуги: Косінський, Флюда, Домбровський, Фриц, Лановий, Мосціцький, Венгер, Бельох. Від усіх польських свідків, навіть від тих, що в слідстві признались, що брали участь в бійці, кидали полінами і т. д., відібрано присягу; від українських свідків рішено присяги не відбирати.

В судовій залі—нудота. Коли вже дев'ять тижнів що-дня чуєш ту саму історію, то й найцікавіші речі стають скучні. До того панове свідки не оповідають нічого цікавого, а швидче роблять враження учеників, що добре вивчили завдану лекцію. Коли ж „ученик" заплутається і видко, що ось-ось готов сказати щось *цікавого*, предсідатель суду зараз приходить йому на поміч, ставить відповідні питання, і лекція йде далі гладко.

Хоч, що правда, попадаються й цікаві епізоди. Так свідок *Крижановський*, українець, заявив, що від двох польських студентів, своїх знайомих чув, що підчас блокади університету в маю 1910 р. члени вшехпольської бойової організації мали револьвери. Тоді предсідатель питає, як називаються ті польські студенти. На це свідок заявляє, що не може цього сказати, бо дав їм чесне слово, що їх не виявить перед судом. Тоді трибунал, на підставі процесових приписів, засуджує свідка на арешт аж до шести тижнів, доки він не виявить імен. Очевидно, що обов'язком польських студентів було порозумітися з арештованим свідком і увільнити його від слова, щоб він через них не томився в арешті.

Але їм це зовсім не було на думці, а польська преса кпила собі, що ціла історія—видумка українського свідка. Крижановський просидівши п'ять днів в арешті і бачучи, що даром ждати джентельменства від своїх польських товаришів, заявив, що виявить імена свідків. І стоїло бачити, як тоді виглядали і трибунал і прокурор, і польські репортери,—одним словом, весь польський світ на судовій залі,—що він їх виявляє. Він назвав студентів Голіяса і Верещинського, і на внесення прокурора їх покликано на свідків для вияснення справи. Вони прийшли, зложили присягу і—*заперечили всьому*! Але хто слухав їх показань, не міг не винести враження, що вони говорять *неправду*. Так прим. і один і другий сказав, що коли перед росправою Крижановський пригадував їм розмову про револьвери, вони—з огляду на дане ним чесне слово, не заперечували тій розмові! А в українських кругах загально відомо, що вони заявили Крижановському просто в очі, що як би він їх розмову виявив перед судом, то вони під присягою її заперечать! Тільки Крижановський не міг цього на суді сказати, бо він, свідок без присяги, по процесовим приписам менше заслугує на віру, ніж вони, свідки з присягою. Отже вони могли б його в такім разі позивати за клевету і—особливо перед польським судом—виграти!

Або другий випадок. Підсудній Мосяк питається свідка Домашевича, чи він не казав кому в „шкотській кофейні", де сходиться вшехпольська молодіж, що на цей раз (себто 1-го іюля) українці ще мали щастя, бо тільки одного з них убито, але на будуче вистреляють їх, як собак. Свідок, очевидно, перечить. А за скілька днів являється добровольно в суді як свідок польський студент Марцінський, про якого Мосяк сказав, що це йому все те говорив Домашевич, про що він сам його передав,—ну, і все заперечує, хоч Мосяк в очі пригадує йому, серед яких обставин йшла їх розмова про слова Домашевича. При тій нагоді підсудній Мосяк оповідає цікаву подробицю: що вшехпольська боєва організація примусила Марцінського явитися за свідка, та що вшехпольський студент-технік Станкевич відвів його аж до судового будинку. Цьому останньому Марцінський навіть не перечить.

Або згаданий свідок Домашевич, один з визначних вшехпольських боєвиків. Вже один з попередніх польських свідків сказав про нього, що це він зловив на подвірю Решетила і віддав у руки поліції. А тепер він сам потверджує це, тай загалом описує, як він помагав поліції „усмиряти" українських студентів.

Характерно також, як один з університетських слуг каже, що стріляли з української сторони, але дим стелився коло головних сходів, себто по польській стороні. Про стріляння він, видно, „вивчив лекцію", але про дим—ні, тай заплутався. А тоді другий, що хотів бути більше зручним, заявляє, що дим по польській стороні був тому, що університетська служба курила папіроски. Подумати тільки: в такій хвилі, коли з обох сторін літають поліна, лунають вистріли, хтось буде курити папіроски! До того третій знов виразно заявив, що ніхто тоді не курив.

Взагалі цілий ряд з вище названих свідків признались в активній участи в бійці, кидали полінами і т. д.

Так один з студентів, Творковський, на питання адвоката, на що кидав полінами, відповів цинічно: „Bo tak chciałem!"

Тільки всі заперечують, неначе-б з польської сторони хтось стріляв. Добре вивчили лекцію!

М. Лозинський.

*) Див. ст. Б'єрсона „Die Polen als Unterdrücker" в „Ukr. Rundsch.", 1907 та в паризькому „Courrier Européen".

ПО РОСІЇ.

— **Одставка Акімова.** Шириться чутка, що предсідатель Державної Ради Акімов таки має піти в одставку. „Рѣчь" з цього приводу пише, що Акімов заявляв ще під час міністерського кризису, що по закінченню сесії законодавчих палат він одмовиться од предсідательства. Тепер Акімов хворий, і його одставка може статися незабаром. Кандідатами на його посаду вважають колишнього міністра юстіції Манухіна і бувшого міністра хліборобства Єрмолова.

— **Законопроект про волю змов.** С.-д. фракція Думи на останному засіданні постановила в першу чергу після Великодня подати в Думу законопроект про волю змов. „Звѣзда" повідомляє, що фракція думає використати ввесь фактичний матеріял, що в великому числі був надісланий робітниками в Думу.

— **Азовська губернія.** Є така чутка, що в міністерстві внутрішніх справ лежить проект заснування нової Азовської губернії, в яку мають увійти Маріупольський і Бахмутський повіти та таганрогська і ростовська округи. Губерньским городом буде тоді Ростов.

— **Про святкування 300-ліття дому Романових.** Міністр народньої освіти наказав попечителям шкільних округ повідомити всіх начальників середніх та нижчих шкіл, що святкування 300-ліття Дому Романових Височайше призначено на 21 февраля 1913 року. З цього приводу міністр радить завчасу потурбуватися про виробку програми святкування і розіслати її по округам.

— **Фінляндські справи.** Фінляндські газети повідомляють, що гельсінфорські труси не лишилися без відгуку в провінції. Сант-міхельський губернатор Вуорінен також зробив трус в поліції і знайшов дві рушниці, ці рушниці брали колись поліцейські, коли доганяли грабіжників. Рушниці арештовано і передано місцевому військовому начальству.

— **Конгрес громад християнської молоді.** Влітку цього року в Гельсінфорсі мали улаштувати конгрес громад християнської молоді всіх країв. В Фінляндії вже були витрачені великі гроші, щоб з честю зустрінути гостей. Тепер із Швеції телеграфують, що, по звісткам з Петербургу, конгрес в Фінляндії заборонили. Причина цьому—доклад фінляндського генерал-губернатора, яким він прохає не допустити конгресу. Ініціаторів повідомлено, що конгрес може одбутися у всякому городі Росії, але тільки не в Фінляндії.

— **Нова книга графа Вітте.** „Бирж. Вѣд." повідомляють, що незабаром має вийти нова книга графа Вітте: „Вынужденныя разъясненія по поводу отчета генералъ-адъютанта Куропаткина о войнѣ съ Японіей". Ця книга була видана графом Вітте брошурою на правах рукопису в самому невеличкому числі. 12-го марта Височайше дозволено користуватися цею брошурою. В передмові до цеї книги Вітте каже, що книга з'являється одповіддю Куропаткіну на його закиди проти Вітте, погляди і вчинки якого Куропаткін вважав неправдивими. Поруч з статистичними посвідченнями, які Вітте взяв із офіціяльних одчотів, в цій книзі наводяться виписки з документів, переважно підписаних власноручно Куропаткіним

— **Про Іліодора.** В „Царицынской Мысли" видрукували листа бувшого редактора цеї газети, Булгакова, до Іліодора. Булгаков між иншим пише: „Одмовляючи на вашу заяву, що ви будете збірати підписи своїх прихильників під проханням про висилку мене з Царицина, повідомляю вас, що я теж не втеряв ще віри в Божественну правду і в законність в Росії, хіба може ваші прихильники зроблять надо мною знасилля, але на смерть і на життя—Божа воля. За те на вашій совісті лишиться ще одна пляма, яку не покриють ні білі, ні темні ризи. Я знаю: ви апологет войовничої церкви, але і для християн-воїнів не втеряла святости заповідь „не убій". До того ж ви прийняли ангельський чин і присягалися, що будете слухняний, незлобивий, будете любити людей. Може вам і вдасться вислати мене, але-ж хіба цим ваша ціль буде досягнена? Хіба нема опріч мене людей, що не хвалять вашої діяльности. І есть і будуть люде, що істину розуміють не однаково. Учення Христа дозволяє волю розуміння. Чи не хочете ви виправляти високе це вчення? А проте робіть своє діло. Ненавидимий вами, але не ненавидящий вас Булгаков".

Маленький фельєтон.

У вагоні життя.

Дієві особи:

Кобзарь з бандурою, **Єврей.** } пасажири.
Кондуктор.
Обер-кондуктор.

Инші пасажири.

Поїзд ще на станції.

Кондуктор (входить). Во всех білети е? Смотріть, щоб були. (Оглядає пасажирів. До еврея). У тебе е?

Єврей. Чому ні? Звісно, е. (Подає йому якийсь папірець).

Кондуктор. Це що?

Єврей. Ну, звісно, правожительство.

Кондуктор. Я тебе про білет спрашую.

Єврей. Про білет? Звольте вам білет.

Кондуктор. Так. Сиди... (До кобзаря). Слухай, діду, візьми ти значить струмент свой та переселись отгеда сюди ближче до еврея...

Кобзарь. Спасибі, не клопочіться. Мені й тут не погано.

Кондуктор. (підходить до його). Хе-хе-хе! чудной! Знаю, што не погано. Тольки треба суудова увайти...

Кобзарь. Адже ви мене сами посадили? А я вже росташувався.

Кондуктор. Приказано було, то й посадив, а тепер приказано одной барині, значить, штоб місто було, ну й переходь, потому тут чистая публіка.

Єврей. Какая разница.

Кондуктор. А ти мальчи, када тебе не спрашують.

Єврей. Мовчать?.. Ну, будемо, мовчати... какая разница?..

Пасажири. Нехай сидить, він не заважає.

Кондуктор. А, Господи. Не можу-ж я, коли звелено. Какаясь бариня з другого поїзда пересажується в наш, едить здалека, должон же я место предоставить.

Кобзарь. Бариня? яка бариня? Дідичка чи становиха?

Кондуктор. Об том ми не звесні. Важна какаясь пані. Чиновниця, здайоться.

Єврей (знизує плечима). Какая разниця? Чи не однакові в нас гроші?

Кобзарь. Може тій панії недалечко. А мені не близенький світ.

Кондуктор. Іхати недалечко, тольки вона давно вже їде, хоче, штоб дешево й спокойствіе було.

Кобзарь. І ми хочемо... Чи душа в нас не однакова? Адже-ж усі на цім світі—і панята, і старчата—Адамові діти.

Кондуктор. Ти, старий, розумний, вижу. А знаеш ти, де козам рога правлять.

Кобзарь (важко зітхнувши). Ох, знаю. Тяжко впасти у кайдани, а ще тяжче жити з отакими як ти.

Кондуктор (дратується). Што ти мені мараль читаеш? Увайди суудова, я тобі приказую!

Кобзарь. Мабуть дала якогось коповика, а у вас за шмат гнилої ковбаси хоч матір попроси...

Кондуктор. Што? што ти сказав? А ну похтори.

Пасажири. Дайте спокій дідові. Коли вона велика пані, то й нехай їде в панськім вагоні. А ми якось помиримось.

Кондуктор. То не мое дело, де вона жилаеть їхать. Хоче дешево, я должон место предоставить. Можете ви тето понімать?.. (До Кобзаря). Ти перейдеш сьогодні, чи жилаеш, штоб струмент тобі побив.

Кобзарь (не рухаючись). Бий, хай тебе Господь поб'є!..

Обер-кондуктор (входить). Что здѣсь за шумъ? Въ чемъ дѣло?

Кондуктор. А потому, как тетот старой з бандурою своею не хочеть перейтить, та іщо й слова виражаеть. Приказую,—переходь, значить,—переходь і нечего тобі церемонії роспускать, а то ми й жандара. Сказано тут чиновниця сядить.

Обер-кондуктор. А такъ, такъ, дѣдушка. Такъ уже вездѣ водится: кавалеръ долженъ уступить дамѣ. Вонъ тамъ, около еврея, мѣстечко есть. Перейди, голубчикъ, туда.

Пасажири. Та нехай сидить: він же далеко їде, а пані, здається тут десь недалечко і встане.

Обер-кондуктор. А-а, господа, нельзя-же. Должны-же вы понимать хорошій тонъ и галантерейное обращеніе: кавалеръ долженъ уступить дамѣ.

Єврей. Какая разница?...

Обер-кондуктор. Перейди, перейди, дѣдушка. Правда, ты имѣешь большее право, п. ч. раньше занялъ. Да что-жъ подѣлаешь: кавалеръ долженъ уступить дамѣ. (Виходить).

(**Кобзарь** бере свої сакви й бандуру й переходить до еврея).

Єврей. Може в тебе, діду, правожительства нема, що вони чіпляються?

Кобзарь. Та мені ще поки, дяка Господеві, не треба.

Єврей (одсовуючись у куток і даючи місце). Як? тобі не треба?.. Хм... Сідай, старий! Якось помиримось. А то ні? Ой-ой, ще й як помиримось. Може б ти заграв?

Кобзарь (перебірае струни й починае співати):

І де я в світі заховаюсь?
Що-день Пилата роспинають,
Морозять, шкварять на огні...

Кондуктор (скаженіє). Прошу не петь у вагоні, а то висаджу!..

Єврей (знизує плечима). Какая разница?..

Заслона спадає.

Провінціал.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

Панахида по М. П. Старицькому. Сьогодня, 14 квітня, в сьомі роковини смерти українського письменника Михайла Петровича Старицького, одправлено буде панахиду у Маріїнсько-Благовіщенській церкві у 1 годині дня.

В українському клубі у п'ятницю, 15 квітня, чергова літературна вечірка, на якій д. Шелухін прочитае реферат на тему „Мова і творчість". В суботу чергова танцювальна вечірка.

Садівництво на Київщині. На Київщині в усіх повітах буде заведено земських інструкторів по садівництву. Уже запрошено 5 повітових інструкторів, яких призначено в звенигородський, бердичевський, уманський, липовецький і черкаський повіти. Департамент хліборобства асігнував київському земству 2800 карб. на 4-х інструкторів по садівництву.

Ще з марта в селянських садках на Київщині роспочали свою демонстративну роботу гуртки садівників Вони показують, як слід раціонально ходити за садом, як боротися з шкідниками і ин.

В уманському повіті, в м. Покотилові, на земській садибі закладають земський пітомник.

В васильківському повіті під доглядом земських садівників йде посадка і обрізка садовини на хуторах.

В садівничий одділ при київській губ. земській управі надійшли відомости, що багато садовини на Київщині пошкодили холода.

В політехнікумі. В київському політехнікумі поміж студентами цими днями пущено відозву „коаліційної ради", в якій повідомляється про те, що забастовку припинено і радиться починать вчитись.

Вчення в інституті починається 18 апріля. Забастовка була оповіщена 29 января і тяглася 76 днів.

В справі ревізії земських інституцій на Київщині. Як відомо, київський губ. земський комітет постановив асігнувати 5000 карб. на ревізію земських інституцій на Київщині. Тепер же в київському земстві е думка, щоб замісць ревізії було зроблено описання земського хазяйства по повітам, бо ревізія не може бути закінчена до заведення виборного земства.

Про вибори в земство. На телеграфне запитання п. київського губернатора міністерство внутрішніх справ одповіло, що чиншовики по городах і містечках, де е городське устройство, заносяться в виборчі списки на загальних підставах, як власники нерухомости земельного характера.

В університеті. Ректор київського університета написав п. начальникові губернії листа, в якому каже, що вважае своїм обов'язком засвідчити гарне і старанне виконання чинами київської поліції своїх обов'язків по охороні ладу в університеті підчас оповіщеної так званою коаліційною радою забастовки.

Новий журнал. В Київі вийшло перше число що-місяшного журнала „Кружокъ".

Крівава подія. В Кадетській рощі піячив гурт душ з 20. П'яні напали на д. Юрченка і рядового 168 миргородського піхотного полку Ф. Гобуха і поранили їх. Потім юрба пройшла в садибу Кадетського корпуса і почала шпурлять камінням у вікна. Викликано поліцію, яка арештувала В. Цехмистрова і А. Омелькина. Омелькин хотів утекти. Городовой погнався за ним і, крикнувши, „стій", почав стріляти. Омелькина поранено в правий бік і ліву руку.

Юрченка і Омелькина положено в лікарню для чорноробочих. Гобуха одвезено в військовий лазарет.

Пожежа. Позавчора в Гостинному дворі на Подолі счиналась велика пожежа. Зайнявся магазин Л. Рисензона. Потім огонь перекинуло на инші магазини. Найбільшу шкоду зробила пожежа власникам магазинів Р. Накові, Л. Грінбергу, І. Саресу і С. Альтману. Всього шкоди зроблено тисяч на двісті.

Літання. В суботу, 16 апріля, і в неділю 17-го на печерському іподромі в 4 год. дня одбудуться літання авіатора Уточкина. Літання впоряжае київське товариство повітреплавання.

Переселення. З станцій півд.-зах. зал. дороги на зборні пункти раз-у-раз прибувають переселенці. На лінії Київ—Козлов ходять спеціяльні переселенческі поїзди. Проти минулого року переселенців менше. В Київі на

вакзалі одкрито санітарний та переселенський пункти. В бік Одеси з Туркестану багато їде переселенців мусульман.

На зал. дорозі. У Київ приїхав новий помішник начальника південно-зах. зал. дороги В. Л. Штукенберг. Вчора він виїхав на лінії, щоб ознайомитися з усякими справами.

Приїзд проф. Рейна. Цими днями у Київ має приїхати з Одеси проф. Г. Є. Рейн.

З Київщини. Залізна дорога. З пропозиції київського порайонного комітету, цими днями в г. Звенигородці одбулась нарада місцевої адміністрації на чолі з повітовим маршалком про так звані „подъѣздные пути". Нарада визнала за конче потрібне збудувати один такий „путь"—гільку од ст. „Звенигородка" південно-західн. залізниць, кріз город Звенигородку аж до м. Лисянки, довжиною 35 верстов. Напрямок майбутньої залізниці такий: тримаючись увесь час лівого берега річки Тикича, залізниця пробіжить здебільшого городськими землями поміж селами Хлипнівкою і Гудзівкою, далі побіч сел Майданівки і Шестеринець і нарешті зупиниться біля Лисянки з того боку, де с. Почапинці. Таким чином нова залізнича гілька обхопить і буде обслуговувать великий хліборобський простір з десяти волостів звенигородського, канівського і почасти таращанського повіту, в якому лічиться людности понад 150,000 душ; крім того, гілька зваже з залізними дорогами великі сахарні заводи: ольховецький і бужанський—графа Потоцького, почапинський—І. П. Преснухина і вільшанецький—графині Браницької, а також три винниці (гуральні): щербачинську—А. Р. Лерхе, будянську—А. П. Беренговича і козачанську—князя М. А. Куракина. Що це так, що весь описаний простір буде стреміть до наміченої гільки, що ця гілька стане людности в великій пригоді, показує те, що поблизу тут немає ані одного вакзалу инших доріг. Так, од Лисянки найблизчі станції: Тальне—50 в., Поташ—60 в., Корсунь—45 в., Миронівка—50 в. і Ольшаниця—60 в.

Не платять на школу. Хабенська сельська громада, радомисльського повіту, коли одкривали в селі одноклясову сельську школу, зобов'язалась видавать на цю школу од себе певну грошову запомогу що-річно. Одначе, громада швидко прохолола до своїх обов'язків і помалу-помалу так завела недоплати на школу—247 карб. 65 коп. В біжучім році громада не тілько не захотіла заплатить отой недобор, а ще навіть рокову асігновку урізала на 90 карб. Інспектор шкільний клопочеться, щоб гроші стребувать з громади шляхом адміністративного примусу.

Пожежа. На другий день великих свят о 3 год. ранку в Малині, на Київщині счинилась пожежа. Згоріло, як нас сповіщають, шість хат во всіма будівлями, господарським майном, хлібом. Де кілька господарів лишились навіть без одежи, бо вискочили з сем'ями в чім були. Збитки великі. Пожежу тушила місцева вільна дружина. Треба зауважити, що на прогязі місяця це четверта пожежа. Підозрівають, що всі пожежі стались од підпалу.

З Волині. Страшна нахідка. Нам пишуть, що в г. Луцьку на третій день Різдва в 43 Охотському полку пропав безвісти москаль Петро Кононов Богданенко з Полтавщини. І от в великодну суботу москалі найшли його під с. Вишковом, що не далеко Луцька в р. Стиру. Гадають, що його убито, а потім вкинуто в річку. Ведеться слідство.

З Поділля. Спілка потребительських товариств. Вже затверджено статут спілки подільських потребительських товариств. Для обміркування справи з цією спілкою має бути кооперативний з'їзд у Жмеринці.

На полі. Озимина на Поділлі добра. „Под." сповіщає, що загинуло тільки 2 відсотки озимих посівів. Найкраща озимина в повітах: ямпольському, могилівському, гайсинському, балтському. В камянецькому, проскурівському, ушицькому та в літинському повітах озимина гірша.

Велика пошесть. В м-ку Райгороді, як передає „Под.", дуже лютує сипний тиф. Є такі хати, де всі чисто лежать,—і нікому їх доглядати. Слабість дуже тяжка і через те мре багато. Селяне так наполохані пошестю, що важко допроситися, щоб хто поклав мертвого в труну та з хати поміг винести. Гайсинський земський лікарь через батюшку дав 25 карб. на вино та на харч убогим слабим. В Райгород од земства прислано студента-медика та санітарного фершала.

З Чернігівщини. Рідне слово. З Сосниці нам пишуть: „Ще зовсім недавно наші селяне не читали українських книжок та газет; де-які грамотні селяне передплачували дешеві руські газети й тим задовольняли свій інтерес. Але оце останніми часами довідався наш люд, що у Київі видаються газети й журнали українською мовою і українське печатне слово залунало в нашому глухому закутку. „Це наша рідна мова",—кажуть селяне, читаючи книжки та газети. У де-котрих трапляється й „Кобзарь", котрий має чимало читачів серед селянської молоді. Один парубок написав на останній сторінці „Кобзаря" таке: „Ця книжка така гарна, що як її прочитаєш, на устах робиться солодко солодко, а на серці гірко та сумно". Незабаром в Сосниці відбудеться вечір, присвячений пам'яти Т. Шевченка; прибуток з нього піде на збудування „Народнаго дома".

Сесія ніжинського окружного суду буде засідати у Глухові з 16 по 23 мая. На розгляді більш 20 справ.

Будова телефону. Глухівське земство, як нас сповіщають, вже почало будувать телефон в повіті. Спершу його проводять до п. земських начальників та по волостях. Приватні ж особи можуть теж його мати за плату 40 карб. в рік.

При постановці телефонних стовпів у Глухові один робітник впав з стовпа і вбився.

З Катеринославщини. Смерть. До нашої газети пишуть з Кадієвських шахт: „Частенько на наших шахтах в останній час почали траплятись нещастя. В ніч під 5 апріля у нас на шахті № 2 трапилось таке: на шахті № 2 чотирі рази на кожну добу, особливо призначеними для того слюсарями, оглядається ствол, в 9-тій і 5-ій годині дня і ночі. Особливу увагу звертають на „проводники", щоб вони часом де не попсувались і не застряла кліть. От і в цю ніч в дев'ятій годині був огляд ствола. Кліть, на якій були оглядачі-слюсарі, була піднята на шість сажнів од ствола,—од низу, друга кліть на стільки ж була спущена од гори вниз. Одкатчики й підкатчики вагончиків в такий час, звичайно, одпочивають. „Рукоятчику" спати ніколи, бо треба слухати за „сігналами". В час „выдачи" робота на верху йде скоро, бо з одного боку беруть груз одкатчики, а з другого—становлють порожняк підкатчики. Один з підкатчиків робив другі сутки без одпочинку, і от, коли саме оглядали ствол, він кріпко заснув, потім впросонку схопився—йому мабуть уявилось, що треба підганяти порожняк,—одкинув „бар'єр" і погнав порожній вагончик на кліть. А як кліть, звичайно, не була на своїм місці, то він в місці з вагончиком зашумів у шахту... Вагончик не долетів до кліті, на якій стояли слюсарі, застряв між „разстрѣлами", але одне колесо долетіло і вдарилось на щастя не об той бік кліті, де стояли слюсарі. Шматки тіла збірали цілих 5 годин.

На порогах. Одділ „водныхъ путей" міністерства доріг вже розробив проект шлюз на Дніпрових порогах. Шлюзи приблизно обійдуться в 70 милійонів карбованців. Про це піде в Державну Думу законопроект, але не раніше, як у январі 1912 року.

Галичина.

Пригода кініства Гломбінського на львівській почті. Другого дня рим.-кат. Великодних свят, коло 11 год. вночі, влетів до каси телеграфного уряду на головній почті у Львові якийсь пан і, не здіймаючи капелюха, вимагав бланка і місця, щоб написати депешу. Чиновник, побачивши в бюрі, куди вступ стороннім заборонений, якогось незнайомого пана, звернув його увагу, що не вільно заходити до бюра і попросив його вийти до ждальні, призначеної для сторонніх. На це незнайомий кажучи до чиновника „ти", розкричався, що він міністр залізниць Гломбінський і не хотів уступитися. А коли чиновник сказав, що він не може знати особисто всіх міністрів, п. Гломбінський загадав повести його до президента почт. п. Вопатерного, стягнув того з ліжка, і п. Вопатерні сам завіс депешу до апаратної залі. А на другий день рано п. Вопатерні поїхав перепрошувати п. міністра. Тимчасом чиновника, який мав нічну службу, ранком стягнено з ліжка і почато над ним списувати безконечні протоколи. („Діло").

Концерт на користь студентів. Заходом „101" відбудеться у Львові в залях Фільгармонії 10 мая великий концерт. Хоральні продукції відспіває „Боян" і „Бандурист" в супроводі військового оркестра. Між иншим буде відспіваний великий твір музичний Ґріга „Оляф Трґвазон". Комітет певен, що на концерт збереться багато народу, бо ціль, на яку призначений чистим дохід, говорить сама просебе—на фонд запомоговий українських академиків.

За кордоном.

Проти чужоземних злочинців.

В Англії міністр внутрішніх справ Черчіль подав палаті проект закона про побільшення репресій проти злочинного елементу по-між емігрантів, що наїздять до Англії. По сучасному законові, що заведений в 1905 р., суд, виправдавши чужоземців, має право радити урядові вислати виправданого з Англії. Суд повинен тільки зазначити, через що саме вважає потрібним вислати чужоземця з Англії. А новий законопроект міністра радить установити, щоб суд зазначав мотиви висилки навіть і тоді, коли *не вважає потрібним* висилати емігранта з Англії. За поворот висланого раніше встановленого часу до Англії законопроект радить карати 1—2 роками тюрми. Од чужоземця, що має стосунки з злочинцями, законопроект радить вимагати „хорошої поведінки", а ні—то висилати його з Англії; та тільки це не стосується тих чужоземців, що живуть в Англії 5 років і не покарані були судом.

Пропозіція міністра принята була без дебатів в першому читанні.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Вшанування пам'яти Т. Г. Шевченка.

ЛУБНІ. 17-го апріля мають відбутися надзвичайні земські збори гласних лубенського повітового земства, на яких знов буде піднято питання про вшанування 50-роковин смерти Тараса Шевченка. *(Власн. кор.).*

Лекція на користь фонду на пам'ятник Т. Шевченкові.

ВІТЕБСЬК. 23 апріля в гімназії А. А. Варваріної відбудеться лекція д. Теодоровича на тему: „Російські письменники в боротьбі з кріпацтвом", прибуток з якої лектор жертвує на пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Київі. *(Власн. кор.).*

Не дозволено аматорської вистави.

ЛУБНІ. Виконуючий обов'язки лубенського повітового справника д. Захаренко не дзволив української вистави „Прислужники" Карпенка-Карого, аматорам села Тішок, лубенського повіту, що мала відбутись на великодних святках. *(Власн. кор.).*

Біографія Б. Грінченка для селян.

ХАРЬКІВ. В перші роковини смерти Б. Грінченка тут вийде з друку його біографія, написана для селян студентом П. Видання присвячується пам'яти Грінченка. Є думка й на далі видавати книжки, присвячені його пам'яті. *(Власн. кор.).*

Ювилей І. А. Білоусова.

МОСКВА. В суботу, 16 апріля, одбудеться вшанування Івана Олексієвича Білоусова з приводу 25-ліття його діяльности, яко перекладчика на російську мову Т. Г. Шевченка. *(Власн. кор.).*

Костомаровський оддiл в музеї при харьківському університеті.

ХАРЬКІВ. В харьківському університетському музеї закладається Костомаровський оддiл. Для початку підуть листи Костомарова до Багалія, кілька примірників меморіальних матеріалів, що д. Багалій одержав у Вороніжі від родича Костомарова—Котельникова та ціла низка фотографій різних місцевостів, які мають відношення до Костомарова, відбитки з тих, що були на Костомаровській виставці в Вороніжі. *(Власн. кор.).*

Пошесть.

ЖИТОМІР. В с. Стрибіжжі, житомірського повіту, і навколо лютує пошесть шлункового тифу. Лікарської допомоги обмаль. Одна лікарня з лікаркою і фершалом мусять обслуговувати цілу волость з 40 тисячами людности. *(Власн. кор.).*

Проти торгу женщинами.

ВАРШАВА. Єврейське товариство охорони жінок послало свого представника прис. пов. І. Натансона в Єгипет і инші країни, доручивши йому вислідить головні пункти торгівлі женщинами і ознайомитись з організацією цеї торгілі для більш успішної боротьби з нею. *(Власн. кор.).*

Першомайські прокламації.

ЛОДЗЬ. На фабриках роскидано багато прокламацій, в яких робітників закликається святкувати перше мая. *(Власн. кор.).*

Злодійство.

КОЛЮШКИ. Під час стоянки поїзду лодзинської фабричної зал. дороги невідомі витягли з вагону 5 мішків почтової кореспонденції й зникли. *(Власн. кор.).*

Рескрипт П. А. Столипіну.

ПЕТЕРБУРГ. На ім'я П. А. Столипіна дано Височайший рескрипт, в якому за державні заслуги нагороджено премьер-міністра орденом св. Олександра Невського.

Повітреплавательний з'їзд.

ПЕТЕРБУРГ. В Соляному городку одкрився повітреплавательний з'їзд. Серед присутніх багато вчених і военних. Прибули делегати з багатьох городів. В з'їзді бере участь біля 500 душ.

Китай і Росія.

ПЕТЕРБУРГ. Знову пішла поголоска про непорозуміння між Росією і Китаєм. 9 апріля у П. А. Столипіна одбулась нарада з приводу донесень пекинського посланника, що Китай ухиляється од виконання узятих на себе обов'язків. 20-25 апріля В. А. Сухомлінов виїздить на Далекий Схід для інспекції військових сил і пробуде там місяців два.

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. Арештовано після трусу 17 душ, між иншим лікаря Ліхарева і де кількох студентів. Викрито нелегальне видавництво, забрато партійне листування.

ОДЕСА. Бувшого смотрителя севастопольського продовольчого магазина Мячкова оддають під військовий суд за зловживання по службі і здирство з постачальників.

ТОМСЬК. З томського університету увільнено 158 студентів.

ВІТЕБСЬК. Підчас одправи жандарми потрусили в сінагозі. Арештовано 40 душ. Трус зроблено по фальшивому доносу, ніби в сінагозі одбувається нелегальне еврейське зібрання.

ОДЕСА. Поліцію повідомляють, що втік десь чиновник комратського почтового оддiлення, кишинівського повіту, вкравши 18.860 карб.

ПЕТЕРБУРГ. Єсть чутка, що товаришем міністра освіти наставлено буде бар. Таубе.

Потрушено 11 членів ліги есперантистів.

МОСКВА. На кватирі капитана київського полку Баркова застрелилась жінка купця Молькау.

Розгромлено магазин квіток Крутова. Вкрадено 8000 карб.

ВАРШАВА. Висланим студентам університета і політехнікума дозволено вернутись в Варшаву.

За кордоном.

Всякі звістки.

ЛЬВІВ. В селі Казові, ухновського повіту, підчас великодніх свят стався протиеврейський заколот. Викликано військо. Арештовано 29 призвідників, і все стихло.

АХЕН. На почті в Брейнінгу два злочинці в масках, з револьверами, пограбували 4000 марок і втекли.

МЮНХЕН. Баварський уряд встановив норму для росіян, які поступають в мюнхенський політехнікум.

БІЛГРАД. Король Петро має незабаром одвідати Берлін.

Література, наука, умілість і техніка.

Твори М. Коцюбинського в російському перекладі. Видавництво „Знаніе" вже видало в Петербурзі том II оповіданнів М. Коцюбинського в російському (авторизованому) перекладі д. Могилянського. В цей том увійшли такі твори: „Fata morgana", „На вѣру", „Пе-коптьоръ", „Поединокъ", „Въ сѣтяхъ шайтана".

Книжка про Шевченкове свято. Заходами укр. громадянства в Кам'янці-Подільському видавництво „Дністер" видає книжку „Шевченкове свято в Кам'янці", в якій буде описано святкування й надруковано реферати, які читались на пих святах.

Вірші О. Коваленка. У Київі вийшла книжка віршів О. Коваленка: „Срібні роси".

Німецькі переклади українських творів. В недільному додатку до 132 числа віденської газети „Slavisches Tagblatt" між зразками творів письменників усяких славянських народів надруковано такі твори українських авторів: Василь Стефаник—Дорога (Der Weg) переклав Іван Борусовський. Тарас Шевченко — Думи мої, думи мої (Meine Lieder, meine Lieder)—переклав S. Szpoynarowskyj. Іван Франко—Зав'яле листя (Verwelkte Blätter) переклала Н. Цеглинська. Василь Щурат—Von Tauperlen umkränzt пер. М. Кічура.

Про Шевченка. „Донецкая Жизнь", яка виходе в Луганському, в 398 № за 27 февраля з приводу смерти Шевченка умістила його біографію і статтю—„Поэтъ мученикъ".

Газета „Волжскія Вѣсти", що виходе в Сімбірську, умістила в № 597 за 26 февраля—„Литературная дѣятельность Шевченка" і де-кілька віршів, присвячених його пам'яти.

Бібліографія.

Микола Шамраев. До роковин. Частка з поезій. Костянтиноград. 1911. Ц. 15 коп.

Чепурненько видана маленька книжечка ця містить в собі щось зо два десятки віршиків переважно на громадські теми. Автор їх очевидно сам ніколи не манив себе мріями про поетичне призначення і складав свої віршики на дозвіллі, врядигоди більше для самовтіхи. В цій збірці бачимо наслідування Шевченка, Щоголєва, Александрова,—місцями в них є трохи чуття, трохи гумору... Колись такі поезії мали своїх прихильників, подобались, хоч, звичайно не чарували, не захоплювали. Тепер вони виглядають, як старомодне вбрання, потерте, злиняле, поточено міллю і часом. Серед сучасної поезії це літературний пережиток, малоцінний і нецікавий. Огня святого, справжньої поезії в них даремно шукати; натомісць є гуманітарні ідеї, висловлені у важкій риторичній формі; образів обмаль, а коли й є, то позичені, утерті або надумані, тільки не вимріяні. Мова мішана—з вульгарізмів і „літературщини" не високої вартости,—нема в ній стілю, ні щиро-народнього, ні свого, індівідуального. Автор наче сам почував, що не варто було видавати цю книжечку і зважився на це, як сам каже, з добродійною метою: прибуток з неї він віддає на пам'ятник Шевченкові. Мета гарна і тільки нею можна виправдати видання книжки. Детального розгляду і цітат з поезій не роблю, по щирости скажу: не варто...

М. В-ний.

Театр і музика.

— **Спектаклі „Передвижного театра".** „Передв. театръ" П. Гайдебурова і Н. Скарської визначається тим, що в його є своя фізіономія художня, певний ідеал, до якого пориваються всі разом, як одно ціле: „сотрудники"—артисти, декоратор, режісьор. Це колективна робота—єдиною волею вібрана в одну картину, в одно ціле. Добиваючись такої цільної картини в своїх спектаклях, „Передв. театръ" уміє справді злити гру артиста, фарби декорацій, техніку машиниста так, що ні один з цих елементів не виділяється, не „кричить".

Таку картину дає і постановка „Одинокихъ" Гауптмана. В їй багато того, що зветься „художествомъ"—в цілому, багато зібраної, колективної роботи всіх співробітників. Та тільки в цій зібраній роботі хотілось би бачити більше таланту кожного артиста з'окрема, щоб уся колективність цієї роботи була дружним акордом гри „одаренныхъ" людей. „Одаренности" ж, таланту творчого в трупі мало. В їй багато сірої роботи і так мало творчости. Зо всіх виконавців „одинокихъ" на справжній висоті стоїть один тільки організатор театра—П. Гайдебуров. Щирість тона в артиста доведена до віртуозности. Нема ходулів, на які так люблять ставати актьори—нейрастеники. Драматизм ролі переданий прекрасно: така проста, без крику ця гра і так вона вражає. Не зле грає моментами інтересну роль Анни А. Димська. В артистки єсть якась теплота гри, є огник такий, але дуже несміливо він горить. Там, де треба широкого розмаху і сміливих штріхів (остання дія, перша дія), артистка бліда і тільки. Проте були моменти на диво хороші (сміх з Іоганом, сцена з Фрау Фокерат). Що до третьої великої ролі пьеси—Кете, то вся вона передана неправильно. Це звичайна бездушна „Кетхен", яка не може так глибоко почувати і страждати, як це робить за неї Н. Скарська. Роль навмисне драматизована, а це вже „театральщина", яка не до лиця „Передв. театру".

Инші ролі відограні тільки „старательно", але далеко не талановито.

Litera.

— **Труппа Г. В. Борченка.** У Вороніжі, в зімовому городському театрі з Великодного тижня роспочала свої вистави труппа Г. Борченка. На головних ролях такі артистки й артисти: д-ки Пушкаревська, Правдіва, Червовецька, Денисенко і Костенко; д-дії Борченко, Карпатський, Мазуренко, Денисенко і Огневко. Чоловічий і жіночий хор з 35 чоловіка.

ДОПИСИ

Од власн. кореспондентів).

М-КО ВОЛОДАРКА, сквирського повіту (на Київщині). *Тутешнє життя.* Школи путящої в містечку немає,—за те трактирів та пивних завелось безліч. Заробітку їм селянство на рік дає не 1—2 тисячі. Наша 2-х класова церковно-парафіяльна школа в надзвичайному занепаді: вона не ввійшла в „сѣть", тому й жалування учителям йде якесь допотопне, по карб. 10—15 в місяць. Бідують учителі при такому міверному „содержаніи" по десятку місяців, очікуючи, поки епарафіяльний відділ не вискіпає потрібні кошти. Домівка під школою з гігієничного погляду вікуди не годиться; невелика, сира, брудна. Топливо в школу приставляє громада з звичайними суперечками. Не обійшлося в Володарці й без „істіно-руського союзу". З'організував був його один землемір. До цього діяча пристало ще два-три таких чоловічки та якийсь безробітний бідолаха-учитель, і породили володарський оддiл „союза русскаго народа". Тепер оддiл розбрівся. Зостався один предсідатель. Не щастить нашим аматорам. Зібрались минулого літа учителі та де-які з місцевих служащих, розучили п'єси, одібрали дозвіл, та ніяк не спромоглись випросити для вистави залі в чайній. Без перешкод грають в ній балаганщики, клоуни, а аматорам „зась". Скрізь поважні участники їздили, оббивали пороги, були й в комітеті (в Сквирі) там розрішили, а про те чомусь сиділиця чайної не дала залі. Жалились,—та нічого не помогло.

—

СТ. ОКНИЦЯ, півд.-зах. залізниці. *Аматорські вистави.* Зпочатку своєї діяльности, ще в 1906—1907 роках, наші аматори були в дуже прикрому становищі: в театрі не було ні декорацій, крім старого ліса та кімнати, ні одежи, ні бібліотеки. Тяжко було ставить п'єси взагалі, а вкраїнські особливо. Багато місцевих громадян, особливо з інтелігенції, ставилось до аматорів дуже прикро, часто вороже.

Заходами місцевого залізничого фершала Турчина 10 января 1908 року було засновано товариство аматорів для вистави переважно українських п'єс. Складено було кілька десятків карбованців членських внесків, а решта грошей була позичена. На зібрані таким чином 100 карб. грошей було придбано все потрібне для вистав.

З таким скарбом аматори почали працювать, дбаючи про те, щоб кожна п'єса була виставлена як найкраще.

За ввесь час свого істнування гурток аматорів впорядкував такі вистави: „Наймичка", „На порогѣ великихъ событій", „На сіножаті", „Суета", „Дай серцеві волю, заведе в неволю", „Сто тисяч", „Зоря нового життя", „На дворѣ во флигелѣ", „Сватання", водевиль Чехова, в перекладі на українську мову, „Доки сонце зійде, роса очи виїсть", „Мартин Боруля", „Крути, та не перекручуй", „Нахмарило", „Дни нашей жизи", „Въ Бѣгахъ", „За двома зайцями", „Безталанна", „Повернувся із Сібіру", „Миротворці", водевіль Б. Грінченка, „Як ковбаса та чарка", „Зімовий вечір" „В каламутній воді", Володського, „Як вони женихалися", Володського, Шевченківське свято, яке складалось з реферата про Шевченка, „Назара Стодолі" та деклямації з кобзаря і співу українських пісень.

Крім цього аматори давали вистави українських п'єс по сусідніх станціях.

За ввесь цей час аматори дбали не тільки про поліпшення театру, але й давали вистави з благодійною метою: на окницьку й новоселицьку залізничі школи і на бібліотеку.

Багато праці й хисту прийшлось покласти д. Турчину не тільки на впорядкування вистав, але й на організацію хора, який тепер стоїть добре. Ця праця марно не пішла. По-

малу, помалу місцеве громадянство звернуло свою увагу і почало прихильніше ставиться до аматорських вистав.

Тепер після впорядкування Шевченківського свята не зосталось ні одної людини, не задоволеної грою аматорів.

—

Г. АРХАНГЕЛЬСЬК. *Шевченкове свято.* 27-го февраля в Архангельську був вечір в пам'ять Т. Г. Шевченка. Багато прийшлось поморочитись, поки його влаштовано. Уряд зразу був згодився; щоб і на афіші помітить, що збор йде на пам'ятник Т. Шевченкові, а потім не дозволив. Обмежились тілько тим, що назвали „Юбилейнымъ вечеромъ". Народу було не дуже-то багато, через те і видатків не покрили. Книжки і портрети ті, що вам прислали в борг (на жаль мало) окупили сами себе і ще де що осталось. Взагалі вечір пройшов дуже добре і хто був, той зостався дуже задоволений, а найпаче всього українці, котрих назбірається в Архангельську більше 100 душ.

Листування редакції.

Бахмут. „Шевч. св." не буде надруковане. Пізно.

Селянинові Ковалеві. Допис не буде надрукований. Звістки не інтересні. Пишіть про що інтересніше і не опізнюйтесь, тоді будемо друкувати.

М. Мойсеєнкові. Допис опізнився. Не буде надрукований.

Г. Головкові. На жаль, з дописа Вашого нічого не можна взяти до газети. Пишіть далі.

Вильна, передпл. № 2817. Ви заплатили всього за цей рік пьять карб.. ще лишилось допл. 1 карбованець.

Карапиші. Д-ві Ж. Дописи Ваші небезпешно містити в газеті. Пишіть про що инше.

С. Писарівка, передпл. В. Т. Кол—у. Ваші думки цілком справедливі, й редакція їх поділяє. Чи не змогли б ви обернутись з таким листом, тільки більш докладним, до редакції якого-небудь кооперативного часопису?

Од редакції.

Редакція „Ради" щиро дякує шановним п.п. передплатникам за великодні привітання.

Від контори.

Жертви на пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Київі.

Від д.д. Таранушенка—2 руб. 60 коп., М. Жукова—32 коп., С. Я. Шварца—2 руб., Є. Пугач—1 руб., Л. Шепченко—50 коп., О. Погребнеченко—50 коп., М. Серица—50 коп., Д. Пріймак—50 коп., А. Серица—1 руб., Х. Дєдович—50 коп., Є. Лисечко—50 коп., М. Лисечко—50 коп., свящ. І. Боряков—1 руб., А. Минако—50 коп., Я. Астіон—50 коп., Н. Харченко—25 коп., свящ. Д. Коранов—50 коп., псал. С. Білий—50 коп., Г. Бужин—25 коп., Ф. Фоменко—50 коп., А. Дєдович—1 руб., А. Збрижчак—4 руб. 14 коп., В. Злотчанський—30 руб., Є. А. Плющ—5 руб., М. Ф. Плющ—1 руб., Н. Кифорун—30 коп., П. Дядинюк—1 руб., А. Дядинюк—1 руб., С. Доросевич—1 руб., І. Косец—50 коп., А. Швец—20 коп., П. Сторожук—20 коп., А. Гурін—30 коп., Є. Цібак—50 коп., Ф. Ордійчук—30 коп., Г. Альперин—20 коп., С. К. Зуєвський—50 руб., Мацедонський—26 руб. 55 коп., М. Панченко—20 коп., Кукурик—7 коп., свящ. К. Іваницький—1 руб., С. Жук—1 коп., Гончар—10 коп., Могилка—10 коп., Панченко—10 коп., Піонтковський—10 коп., Александрович—5 коп., Венгловський—5 коп., Струментський—5 коп., Волкова—5 коп., Валюк—5 коп., Скиба—20 коп., Шкраба—10 коп., Закордонець—10 коп., Шеремет—15 коп., Горчуновський—15 коп., Ігумен Амфилохій—50 коп., Мальченюк—20 коп., Матюх—10 коп.

Від д. Мороза—10 коп., Мещерського—5 коп., Клемба—10 коп., Ясний—10 коп., Красовський—10 коп., Іосиф—50 коп., Ковальчук—20 коп., Татевський—1 коп., Павловський—1 руб. NNN..N—6 руб. 91 коп., Г. Подпілова—15 руб., П. Крахлія—12 руб. 84 коп., В. А. Сочинського—9 руб. 27 коп., І. Є. Кузема—10 руб. 16 коп., Кириченко—20 коп., Білявський—50 коп., Бардієр—20 коп., Понеділков—15 коп., Бабич—20 коп., Сухіна—13 коп., Ажина—20 коп., Ліпов—19 коп., Бондарь—20 коп., Гаврилюк—20 коп., Глущенко—10 коп., Новіков—15 коп., Ващенко—30 коп., Підгрушко—25 коп., Квітко—25 коп., Макаренко—20 коп., Сіненко—20 коп., Переяславець—20 коп., Браціло—20 коп., Щур—20 коп., Орел—20 коп., Терещенко—15 коп., Юрченко—15 коп., Палій—10 коп., Харченко—10 коп., Сірик—10 коп., Вазіянов 10 коп., Малолітко—18 коп., Парфенов—30 коп., Димяненко—35 коп., Бодай—15 коп., Маріуц—10 коп., Костиря—15 коп., Чечель—10 коп., Сакура—30 коп., Даниленко—10 коп., В. Л. Орщанова і В. Л. Данченко—24 руб., П. В. П.—50 коп., Я. П. Г.—50 коп., А. Г. Б.—50 коп., С. А. Б.—25 коп., N—50 коп., М. К. О.—50 коп., І. К. К.—1 руб., А. Д. С.—50 коп., С. Т. Ш.—1 руб., Д. П. Г.—1 руб., Є. П. Левчука—41 руб., В. І. Доскінського—15 руб., С. С. Савченка—20 руб. 55 коп., Я. І. Коноваленка—8 руб.

Зібраних дд. Климовим і Герасимовим в К-ві—11 руб. 80 коп.

Учителі, учні і учениці церковно-парафіяльної школи в с. Яланці на Поділлі: Учитель І. Романов—70 коп., Ю. Романова—25 коп., С. Романов—20 коп., Я. Романова—8 коп.; учитель В. Осічнюк—50 коп., Т. Тарасюк—5 коп., Т. Варгоцька—5 коп. Учні та учениці: М. Гудзь—5 коп., В. Божок—5 коп., У. Волощук—3 коп., Г. Гудзь—3 коп., С. Білоус—2 коп., І. Кушнір—8 коп., С. Салига—3 коп., М. Пасічник—2 коп., С. Пугач—2 коп., Н. Мороз—2 коп., У. Божок—5 коп., Н. Лавренюк—3 коп., К. Чорненький—2 коп., К. Березовська—2 коп., К. Паляруш—2 коп., В. Ситник—3 коп., Ф. Недайборщ—4 коп., Ю. Салига—2 коп., С. Гарасименко—5 коп., Ф. Мазуренко—2 коп., Я. Мороз—2 коп., А. Божок—2 коп., А. Мураховський—2 коп., Я. Козік—3 к., Т. Недайборщ—2 коп., Х. Бондар—2 коп., У. Зелененька—2 коп., В. Сірик—2 коп., М. Дзюбенко—2 коп., М. Мазуренко—3 коп., В. Чорноволюк—2 коп., М. Лавренюк—2 коп., О. Теслюк—2 коп., А. Дика—2 коп., Г. Божок—2 коп., В. Лавренюк—2 коп., М. Шевчук—2 коп., Н. Тісний—2 коп., Г. Волощук—10 коп., Г. Івашко—3 коп., Т. Кушнір—2 коп., В. Божок—3 коп., І. Божок—2 коп., О. Теслюк—2 коп., Г. Вудвуд—2 коп., Ф. Тарасюк—2 коп., Г. Стримба—2 коп., А. Барановська—5 коп., Т. Потис—2 коп., Х. Божок—2 коп., Н. Гончар—2 коп., Ф. Салига—2 коп., Х. Лавренюк—2 коп., Я. Павлишенко—2 коп., С. Гончар—3 коп., О. Теслюк—3 коп., А. Коваль—5 коп., Г. Савицкий—2 коп., С. Кузьмик—2 коп., І. Мазуренко—2 коп., Т. Трачук—2 коп., А. Мазуренко—2 коп., С. Тандитний—2 коп., П. Піндюр—2 к., П. Чорненький—2 коп., П. Дзюбенко—2 коп., Є. Салига—2 коп., П. Тандитний—2 коп., П. Десятник—2 коп., Т. Мазур—2 коп., К. Лавренюк—2 коп., П. Мазур—2 коп., Г. Мураховський—2 коп., О. Мураховський—2 коп., О. Мураховський—2 коп., К. Божок—2 коп., А. Бадьорко—2 коп., С. Присяжнюк—$1^1/_2$ коп., Л. Вудвуд—$1^1/_2$ коп., С. Березовський—2 коп., Я. Дзевірш—2 коп., А. Білінська—2 коп., П. Сінолуп—2 коп., С. Недайборщ—2 коп., Т. Вівчарук—2 коп., К. Божок—2 коп., Ф. Недайборщ—1 коп., Є. Волощук—1 коп., Т. Мороз—1 коп., М. Лавренюк—1 коп., М. Бадьорко—2 коп., А. Божок—3 коп. і Н. Романова—4 коп. Разом—4 руб. 5 коп.

Всього—335 руб. 63 коп.

Гроші ці записано на квит. книжку об'єднаного комітету № 4493.

Ціни на хліб.

Пшениця (в копійках за пуд): в Одесі 104 (озима), 98 (улька) й 88 (суржак), у Миколаїві 105 (гірка-улька), у Ростові 105—107 (гарнівка), 99—105 (гірка) й 97—103 (оз.), у Кременчуці 94, у Київі 101—105, у Фастові 93—95, у Балті 91—93 (оз.) й 82—85 (улька). *Жито*: в Одесі 71, у Миколаїві $73^1/_2$, у Ростові 65—68, у Кременчуці 61—62, у Київі 62—65 (поміщицьке) й 59—62 (селянське), у Фастові 60—62 (пом) і 56—58 (сел.), у Балті 55—57. *Овес*: в Одесі 67, у Ростові 56—58, у Київі 69—74 (пом.) і 63—67 (сел.), у Фастові 67—71 (пом.) і 61—65 (сел.), у Балті 57—58 (пом.) і 52—54 (сел.). *Ячмінь*: в Одесі 72—75, у Миколаїві $75^1/_2$, у Ростові 68—71, у Кременчуці 66—67 (кормовий) і 75—85 (пивний), у Балті 54—56 (сел.), 60—62 (пом.) і 78—82 (пивний). *Кукуруза*: в Одесі 62 (звичайна) й 65 (чинквантін), у Балті 42—45 (зв.) і 48—50 (чинкв.). *Просо*: у Ростові 57—62. Настрій на ринках спокійний і твердий.

Справочний оддїл.

Календарні відомості. Четверг, 14-го апріля. Великодний.

Св. Мартина сповідн., мч. Антонія, Іоанна, Євстафія.

Сх. сон. 4 год. 44 хв., зах. сон. 7 год. 11 хв. 14—1904 р. помер український письменник і артист М. Старицький.

Театр „Грамотности". 1) Брехня, 2) вечерниці.

Редактор **Вал. Гадович.**

Видавець **Є. Чикаленко.**

Оповістки.

„А. Я. ЗОЛОТНИЦКІЙ", Київ, Хрещатик, 23, проти почти, телеф. 386. Купує всілякі СТАРОВИННІ РЕЧІ. Платить по НАЙВИЩІЙ ЦІНІ. Справки, цінування—листовно і особисто. Там-же купівля жемчугу й коштовн. самоцвіту.

ЛІКАРІ ТА ЛІКАРКІ

Зубна лікарня В.-Васильківська № 66 на розі Жилянської. Прийм. лік.-спец. 8—9 г. по такси Гоїн., пломб., вирив. без болю. Штучн. зуби без пласт. зол. коронки. Порада—30 к. Шт. зуби—від 1 руб. рок.-217-26

Зуб на лікарня **Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ,** Прорізна 24. Прийм. лікарі-спец. 9—9 г. Пломба 50 к., штучн. зуб. без болю 1 р. Штучні зуби—1 р. 300-200-16

Кабінет ЗУБНОГО лікаря **Дем'яновича-Цигури.** Гоїння, пломбування і вставл. штучн. зуб. Прийм. 9—12, 3—6 годин. Нестерівська, 36. р.-312-8

Хвор. горла, носа, вуха венер. сіфіл. 6—8 годин **Лікарь Тартаковський** М. Володим. 40, перший поверх; там-же АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА. рок-245-22

СПЕЦІЯЛЬНА ЛІКАРНЯ НАТІЛЬНИХ, ВЕНЕРИЧНИХ і СІФІЛІТИЧН. СЛАБУВ. д-ра МАЙДАНСЬКОГО. В.-Житомірськ. 26. Постійні ліжка. Окремі і спільні кімнати. Пр. прих. хворих од 9—12 г. р. і 5—8 г. в. Жін. 12—1 г. д. Неділ. і свято—12 г. р. Порада 50 к. р.-238-24

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІЛЬ акушерок ПОЛЯНІНОЇ та СМИРНОВОЇ, Бульв.-Кудрявська 9. Прийм. вагітних пород. секрет., під догляд. лікаря-спец. рок.-232-28

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІЛЬ акушерки **М. І. Дмитрієвої-Лінчевської** під догляд. лік.-спец. Прийм. секр. вагітн. і породіль у всяку пору. Мар.-Благовіщенська 44. рок.-239-22

Якушерка Р. З. Богатирьова пропонує доп. вагітн. і породіл. Пушк. 31, кв. 14.

Акушерка фершалка і масажистка **Є. М. Штейн,** Хрещатик 48, кв. 16. м.-300-11

ПРАЦЯ

Швейцара, служащ. при конт. або инш. посади шукаю. М.-Владим. 52, кв. 26 Супруненко.

Готую до іспиту на зван. учителів, на класн. чин і инш. Левашовська, 4, кв. 10. 8-338-4

КВАТИРІ

Готель „Україна" віддає в найми КІМНАТИ по міс. і на добу, недор. Бульв.-Кудр., 34. рок.-231-19

КВАТИРЯ в 5—6 кімнат потрібна в осередкові города. Сповіщати листом Кочтора „Ради". Г. Ш.

ВСЯКІ

ВИДАВНИЦТВО „ВІК". Нова брошура в серії „Наші справи"

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ (на 50-літні роковини смерти Шевченка) Ф. МАТУШЕВСЬКОГО. Ціна 5 коп. Продається в українських книгарнях. 10-258-9

50-281-7

ЄДИНИЙ У КИЇВІ спеціяльний магазинъ стародавніх річей міститься на Інститутській ул. в д. № 1. Купує по найвищих цінах всякі стародавні речі, жемчуг і коштовні самоцвіти, 3-х рублеві платіни по 17 карб. Каталог монет продаю по 1 р 25 к М. Золотницький, Київ Інституська № 1. 100-349-2

Лікарственні солі „АРТИСАЛЬ" (Емс, Віші, Карлсбад, Маріенбад, Обер-зальцбрунен, Кісінген, Вільдунген та инш.) по складу і медичному впливові не відріжняються від натуральних вод, дуже практичні, зручні й дешеві. Продаж в „Южно-Русск. О-вѣ Торг. Апт. Товарами. 25-247-7

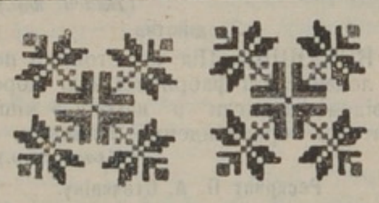

НОВА КНИЖКА, відбиток з „Рідного Краю": **ПАМ'ЯТКА** про пошанування 50-х роковин смерти **Тараса Шевченка.** Замітки про писання й малювання Шевченкове, свята на честь Ш-ві, в Росії й в инших краях, вірші й т. п. 12 малюнків: 1) Могила Шевченкова. 2) Рідкий портрет Ш-ка. 3) Погруддя його, гончарської роботи. 4) Рідна хата Т. Ш-ка. 5) Куток у Шевченковім селі. 6, 7 і 8) Малюнки Шевченкові: два краєвиди й дамський портрет. 9 і 10) Зразки пам'ятників Ш-ві (Балавенського й Гаврилка). 11) Ілюстрація О. Сластіона до „Гайдамак". 12) Шевченкове свято в Сибірі. Ціна 15 копійок.

П.п. МИСЛИВЦЯМ! Бельгійськ. нововідчинен. магазин зброї Хрещ. 45. **СПОРТ** Хрещ. 45. Радить рушниці кращ. бельг. та англ. фабрик, револьв. ріжн. сіст., гвинтовки штуцери, і прилади до них, 13-339-4

Мармуров. лабрадор. і гранити. **Вироби** **Л. П. Зеннієр, Київ** Магазин: В.-Васильків. 15. Склад: Німецька ул. 13. У великому виборі мармурові й лабрадорні Памятники, надгробні плити та ин. Залізні штахети й хрести. Прийм. замовл. з шведськ. граніта й лабрад. власн. каменолом. в городі й провінції. Гран і лабрад. прод. необробленим. 50-237-7

Великий **РЕСТОРАН „УНІОН"** Київської Другої Артілі Хрещатик 34. Пасаж. Ціни на все по-за конкуренцією Кабінети. Біліярди. Окрема заля для замовлень. 50.111-31

Радю тобі придбати **годинника** золоті речі, діаманти, срібло та мельхіор тільки в магазині КЛАВДІЯ СЕРГІЄВИЧА **РОГИНСЬКОГО,** бо власник маг., дістаючи те все з перших джерел ЗА ГОТОВІ ГРОШІ, має змогу продавати дешевше инших. Памятай-же, ряди, адрес: **89** Олександрівс. телеф. 20-95 Фірма істнує з **1888** р.

ВЕРХНЯ СПІДНИЦЯ за **2** руб. **45** коп. Ловко зшита, по останній моді верхня спідниця, з шерст. найнов. рисун. тріко, всяк. темн. кольор., поцяцьков. гудзик. та шовк. шнурк. Спідн. кращ. сорт. за 2 р. 75 к., 3 р. 25 к. і 5 р. Висил. по почті з накл. плат. без завдатка. Як не вподоб., гроші повертаєм. Просимо зазнач. міру: довжину та обхват пояса. За перес. додав. 55 к.; при виписув. заразом 3-х спідн., пересилка на наш кошт. Адо.: Лодзь, фирмѣ „Аккуратность". рок.-18-30

Позір!

ЖЕТОНИ-БРЕЛОКИ на спомин про 50 літні роковини смерти **Тараса Шевченка.** З портретом поета чудової артистичної роботи золоті по 10 р., срібні по 1 р. 50 к., бронзові по 75 к. За пересилку до 10 шт. 35 к., нал. пл. 45 к. При замовленні більш десятка-пересилка дурно, а при замовленні не менше 50 шт. (ріжних), ще 10% знижки замовляти можна у Київі: в книгарні „Літ.-Наук. Вістника" В. Володимирська, 28, в Українській книгарні Безаківська 8 і через контору „Ради"—В. Відвальна 6 для В. К. — — — ПОСПІШАЙТЕ — — — бо запас зостався вже невеликий. 3-357-1

КУПУЄ все, що належить до **СТАРОВИНИ:** картини, бронзу, фарфор, килими, музичні струменти, МЕБЛІ, ДІАМАНТИ, ЖЕМЧУГ і т. п., також — — купує сьогочасні вищезгадані речі — — точна адреса: **Хрещатик № 36** парадн. хід, де театр Мановського, проти Лютеранської вул Bric—A—Brac. **„Старина и Роскошь"** телефон **18-42.** P. S. По-за Київ висилаються агенти на перший попит. 20-193-16

40 день !!! БЕЗПЛАТНО !!! Коли Ви впродовж 40 днів не навчитеся добре балакати, читати й писати німецькою, французькою, англійською та латинською мовою по нашим самоучителям, впорядкованим по найновішому методу (всі инші—реклама), то гроші вертаєм назад. Ціна самоучит. одної мови з перес. налож. пл. 1 р. 10 к., 2-х—1 р. 90, 3-х—2 р. 80, 4-х—3 р. 65 к. Замовл. викон. един. склад для всієї Росії. С.-Петербург, Пет. стор., Большой Просп. № 56—419. Я. К. ПЕТЕРС. сб-188-14

ПРОВИНЦІАЛИ!

рідко котрий з вас знає, як добути за за дешеву ціну всяких книжок з городів. І виписуєте ви книжки, бог-зна звідкіль по номинальній ціні. То-ж знайте, що є иншого роду книгарні, як от і наша, де на подержані книжки де-які то зовсім як нові) дається скидки од 10 до 50%. Кому чого треба то перше у нас спитайте, чи то будуть підручники, для вищ. і середн. шкіл, чи книги до читання по всяким галузям знання, чи класична література російська. Адресуйте листи і гроші: **Київ, Фундуклеївська № 26, у дворі „Книжний Мір" К. Семинському.**

І-ші ПОЗАОЧНІ КУЛІНАРНІ КУРСИ. Повний курс лекцій для самоповчання „Скоромный и постный столъ" коло 1000 рецептів страв, напитків, печива, компотів, варення, солодких страв, пиріжків та ин. 300 стор. дрібного друку. Ціна з перес. налож. пл. 2 р. 60 к. „Наставленіе", як вірно орудувати хатнім господарством і готувати смашний і пожиточний обід, з додатком розрізки мняса і окраси стола і страв, коло 100 стор. з малюнк. Ціна 1 р. 20 к., обидві книжки вкупі 3 р. 35 к. (можна марками). Замовляти виключно в Я. К. Петерса. С.-Петербург, Пет. стор., Больш. Проспект № 56—419. вт.-187-15

Видавництво **„ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА"** Київ, Жилянська вул. № 31, кв. 13.

Нові п'єси:

№ 1. „На лід посадили", ком. на 1 дію. „Язиком брехать—не ціпом махать", жарт на 1 дію. „Мовчанка не пушить—головоньки не сушить", жарт на 1 дію. Ціна 25 коп.

№ 2. „За гусака", ком. на 3 дії О. Олександренка. Ціна 25 коп.

№ 3. „Сатана", драма на 4 д. Якова Гордина. Ціна 30 коп.

№ 4. „Мазель-тов" (Алтерове сватання), еврейська комедія на 1 дію з співами і танцями Шолом-Алейхема. Ціна 10 коп.

№ 5. „Мирелє Ефрос", побутова п'єса з еврейського життя на 4 д. Якова Гордина. Ціна 30 коп.

№ 6. „Панич Штукаренко", веселий жарт на 3 д. з співами Д. Грицинського. Ціна 20 коп.

№ 7. „Маковет", еврейська історична драма на 5 дій Отона Людвига. Ціна 35 коп.

№ 8. „Жан і Бебі", жарт на 1 д. М. Левицького. Ц. 5 к.

№ 9. „Брат на брата", др. на 5 д. Д. Грицинського. Ц. 25 к.

№ 10. «Шибайголова», народня драма на 4 д. Д. Грицинського.

№ 11. «Gaudeamus» (Гавдеамус), п'єса на 4 д. Л. Андреєва.

№ 12. «Чортова влада», драма з робітничого життя на 4 д. Дм. Грицинського.

Цензуровані примірники кожної з цих п'єс по **2** карб. висилаються негайно тільки з складу видавництва. 5-354-2

ЯК МОЖНА СТАТИ БАГАЧЕМ, І МАТИ 200,000 РУБ.? Треба тільки зараз-же купити собі хоч одного білета 3-го (Дворянського) з виграною займа **В БАНКОВОМУ ДОМІ А. В. СМИРНОВА** С.-ПЕТЕРБУРГ, Невський пр. 60. МОСКВА, Кузнецький міст, д. Сан-Галлі. Дається виплат: при завдаткові—25 руб., а потім по 7 р. що-місяця. Розиграш має бути 1-го мая 1911 р., а тому не гайтесь купуйте швидче білет 3-го (дворянського) займа. Завдаток можна вислати почтовим чи телеграфним переводом. 5-275-3

Продаж в роздріб по оптовій ціні!

ЧАЙ Попова, Перлова, Губкина-Кузнецова, Висоцького, Дементьєва та инш. | **КАВА** сировий всіх сортів та пряжений власного готування, завсігди свіжий | **КАКАО** найкращих фабрик, а також ріжні кондіторські ласощі завсігди свіжі

у великому виборі! *На вищепойменовані продукти скидки при купівлі 15%, а по квитанціях 20%* Приймаються замовлення на бамбукові меблі, ширми та екрани. **АНАНАС по 1 р. 20 к. за слоїчок, АНАНАСОВЕ ВАРЕННЯ** **Ф. І. КОМАРОВ.** Хрещатик № 48. 2-348-2

В НОВОВІДЧИНЕНОМУ МАГАЗИНІ **ДАМСЬКИХ КАПЕЛЮШКІВ M-lle СПАНДОНІ** Миколаївська 11, д. Шанцера У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ **ОСТАННІ НОВИНИ СЕЗОНА.** Загрянишні моделі. Прийм. замовлення й переробки. 10-289-8

58 Хрещатик: Т./Д. Наступн. **М. Є. Биковцової** 0-225-9 ОДЕРЖАНО К СЕЗОНУ:

Матерії шерстяні від	—р. 40 к.	Трико на костюми дамські	—„ 60 к.
„ шовкові блуз.	—„ 60 к.	Полотна „ „	—„ 25 к.
Тканини літні „	—„ 15 к.	Ковдри літні, полотна, тюль-гардін, скатерки в великому виборі.	
Ситці „	—„ 10 к.		
Тріко на костюми мужські	1 „ 50 к.		

ОСТАТКИ—ЩО СУБОТИ. Новий мануфактурно-галантер. відділ відчинено на В.-Васильківськ. ул. проти Володим. базару

Друкарня 1-ої Київської Артілі Друкарської Справи. Трьохсвятительська 5. Телеф. 1069.